

Список використаних джерел

1. Нестеренко Г.О., Нестеренко С.А. Філософія м'якого управління / Г.О. Нестеренко, Е.А. Нестеренко // Гілея: науковий вісник. 36. наук. пр. – К.: ВІР УАН, 2010. – Вип. 41. – С.274-281.
2. Назарчук Т. В. Менеджмент організації [Текст]: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.
3. Heller R. Soft Management And Hard Management [Електронний ресурс] / R.Heller. – Режим доступу: http://www.extensor.co.uk/articles/soft_and_hard/soft_and_hard.html.
4. Hope-Hailey Veronica, Catherine Bailey. Soft and Hard Models of Human Resource Management: A Reappraisal Journal of Management Studies. / Veronica Hope-Hailey, Bailey Catherine. – Oxford: Blackwell Publishers Ltd., 1997. – P. 53-73.
5. Nye Joseph. Soft Power: The Means to Success in World Politics / Joseph Nye. – NY.: Public Affairs, 2004. – 191 p.
6. Semler Ricardo. Maverick: The Success Story Behind the World's Most Unusual Workplace / Ricardo Semler. – NY.: Paperback, 1995. – 336 p.

References

1. Nesterenko H.O., Nesterenko Ye.A. Filosofiya myakoho upravlinnya // Hileya: naukovyy visnyk. Zb. nauk. pr. – K.: VIR UAN, 2010. – Vyp. 41. – S.274-281.
2. Nazarchuk T. V. Menedzhment orhanizatsiy [Tekst]: Navchal'nyy posibnyk. / T. V. Nazarchuk, O. M. Kosiyuk. – K.: «Tsentr uchbovoyi literatury», 2015. – 560 s.
3. Heller R. Soft Management And Hard Management [Elektronnyy resurs] / R.Heller. – Rezhym dostupu: http://www.extensor.co.uk/articles/soft_and_hard/soft_and_hard.html.
4. Hope-Hailey Veronica, Catherine Bailey. Soft and Hard Models of Human Resource Management: A Reappraisal Journal of Management Studies. – Oxford: Blackwell Publishers Ltd., 1997. – R. 53-73.
5. Nye Joseph. Soft Power: The Means to Success in World Politics. – NY.: Public Affairs, 2004. – 191 p.
6. Semler Ricardo. Maverick: The Success Story Behind the World's Most Unusual Workplace. – NY.: Paperback, 1995. – 336 p.

Gordienko O. O., graduate student of social philosophy, philosophy of education and educational policy nous, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), olia.gordienko13@gmail.com
«Soft» management: conceptualization of modernity

The article is devoted to the study and analysis of versatile basic rules for the «soft» management in the context of current developments authors, scholars of management areas. The purpose of the paper is a synthesis of conceptual positions «soft» management in the context of modern management strategies and theoretical substantiation relationship «hard» and «soft» management. The essence of the concepts of «soft» management, «hard» management and described their relationship. In the context of comparative analysis are two approaches to understanding the «soft» management: the narrow and wider.

Keywords: management, «soft» management, «soft» power, «hard» management.

* * *

УДК 1+33+304

Діденко Л. В., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії гуманітарних наук, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), DidenkoLarysa@gmail.com

Кондрашова–Діденко В. І., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії, макро– і мікроекономіки, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), kondrashova.didenko@gmail.com

СОЦІОГУМАНІТАРНІ ВИТЛУМАЧЕННЯ ПРОЦВІТАННЯ: ДЖЕРЕЛА VS СУЧАСНІСТЬ

Дослідження присвячене розгляду феномена «процвітання». Метою є обґрунтування процвітання як готовності людини до інновацій в самій собі, сучасній економіці та суспільстві країни. Реалізування мети потребує уточнення походження та змісту процвітання; виявлення основних джерел та

вимірів людського життя в процвітанні. У дослідженні використані методи: аналіз, синтез, історичний, логічний, герменевтичний, феноменологічний. Висновки: 1) процвітання укорінене в Античності; 2) воно є захопленням, готовністю до ризику щодо інновації; 3) основою процвітання постає людина з особливим внутрішнім світом та способом мислення, у формуванні якого беруть участь розум, інтелект, знання, самоповага, культура; 4) основним джерелом процвітання постає готовність людини бути інноваційною; 5) зміст процвітання конкретизують такі виміри, як: філософський, культурний, економічний.

Ключові слова: щастя, хороше життя, процвітання, життя у процвітанні, інновація, культура, інтелект, свобода, моральність, самоповага.

Життя людини і народу країни вже не одне сторіччя привертає увагу вчених і практиків у різних галузях знання, постає викликом сучасності та майбутності. Забезпечення хорошого життя людини та зміна (–и) його базових параметрів потребують динамічності всіх компонентів країнового суспільства й особливо економіки. Результатом розвитку останньої є її успішність: саме вона сприяла і сприяє процвітанню суспільства загалом та людини зокрема. Тому при трансформуванні суспільства мають надавати перевагу економіці поміж іншими його компонентами. У даному процесі суспільство загалом та кожна його складова частково змінюють свій зміст та свою структуру і, як наслідок, набувають нової форми – інтелектуально зорієнтованої, інтелектуальної чи SMART. Тому основною проблемою постає формування такої країнової економіки, яка б уможливила успішність країни і культуру–соціо–економічне процвітання її кожної людини. Розв'язання даної проблеми потребує розуміння статусної ролі економіки у системі «суспільство–людина»; феномена «процвітання» і так само його вимірів–характеристик. Адаже це допоможе сформувати механізми ефективного розвитку соціально–економічної політики і країнової економіки, тобто механізми досягання успішності країнового суспільства і життя у процвітанні для кожного. Власне, означена проблема й актуалізує тему презентованої статті.

Аналізування останніх (і насамперед закордонних) публікацій, присвячених процвітанню країни і/або окремої людини уможливило такі наші узагальнення: 1) з початку ХХІ ст. дослідження культуру–економічного процвітання країнового суспільства, його економіки та/або людини з'являються дедалі частіше, посилюється їх актуальність й запроваджується різноаспектність, проте це відноситься до інтелектуально та індустріально розвинутих зарубіжних країн – США, Англії, Німеччини, Франції, Норвегії, Фінляндії, Південної Кореї, Японії та інших. Вони мають переважно економічне спрямування: зведення змісту процвітання до економічних параметрів і показників (наприклад, до валового внутрішнього продукту (ВВП) чи внутрішнього доходу (ВД); ВВП чи ВД на одну особу країни тощо); 2) кількість публікацій українських учених різних галузей знання (філософії, політекономії, економіки та економсоціології), об'єктом яких є культуру–соціо–економічне процвітання людини, дуже мала; 3) помітно збільшилась кількість праць, в яких автори розглядають процвітання суспільства та економіки побіжно. Наразі заслуговують на увагу дослідження таких закордонних та вітчизняних учених, як: Т. Бетелл [1], Д. Рей [2], М. Селігман [3], А. Сен [4; 5; 6], Стігліц [6], Ж.–П. Фіттуссі [6], Е. Фелпс [7], Л. Харрісон [8] (зарубіжні); В. Герасимчук [9], Л. Діденко [10], В. Кондрашова–Діденко [10] (українські) та інші. Вчені

досліджують процвітання як економічне, філософське, соціальне чи культурне поняття. Наша візія є інакшою: розглядаємо процвітання як інтегральне поняття через різні виміри–характеристики – філософські, культурні та економічні. Чому саме такий підхід? Власне він уможливує всебічне розуміння процвітання – визначення сутності, виявлення субстанції, визначення способів та шляхів його досягання тощо. А це є важливим особливо для країн, що тільки починають жити за такими цінностями як розум, інтелект, моральнісність, чесність, самоповага, свобода тощо.

Мета дослідження – обґрунтування процвітання як готовності людини до інновацій в самій собі, сучасній економіці та суспільстві країни. Реалізування даної мети потребує уточнення походження і змісту процвітання; виявлення основних джерел та вимірів людського життя в процвітанні.

Головна проблема, утримувана темою і метою презентованої статті, так формулюється вперше в науковій і практичній (особливо в спеціальній філософській) літературі, а, відповідно, дотепер залишається нерозв'язаною. І так само в презентованій статті вперше пропонуватимемо шляхи її розв'язання. Виявлення даних шляхів потребує насамперед розуміння змісту процвітання.

Термін «процвітання» не є новим: він використовується уже не одне сторіччя. Даний термін має давню історію. Коріння слова «процвітання» сягає у греку, тобто укорінене в давньогрецькому слові «εὐδαιμονία»/«eudaimonia» (ранній переклад – «щастя»), через яке Арістотель «виходить» на використання поняття «щасливе життя» [11, с. 13]. Американські дослідники послуговуються поняттям «good life» (український відповідник «хороше життя»). Уявлення про хороше життя бере початок у тексті Арістотеля «Нікомахова етика» [11]. Давньогрецький мислитель першим в Античному світі охарактеризував означений тип життя людини/людей. З його погляду, у вузькому варіанті «під хорошим життям» «мають на увазі те ж саме», що «під благоденством і благополуччям» [11, с. 13]. У ході своїх розмірковувань Арістотель пропонує ширше витлумачення/розуміння даного терміна: хороше життя – це таке життя, яке людина обирає для себе після отримання таких необхідних благ, як: їжа, одяг і дах над головою. Він характеризує різні способи життя (сповнений задоволення і насолод; державний і споглядальний), порівнює ті види життя, які є тільки засобами для реалізування певної цілі, з хорошим життям, яке є не засобом для певної цілі, а самоціллю, тобто з життям, яким живуть заради самого життя [11, с. 24–25]. Оскільки субстанцією такого життя є щастя (за Арістотелем), то саме щастя і постає такою самоціллю: «його ж бо ми завжди обираємо задля нього самого і ніколи задля чогось іншого, тоді як шану, задоволення, розум і всяку добродесність ми обираємо як задля них самих ..., так і задля щастя, оскільки вони уявляються нам засобами досягнення щастя. Щастя ж ніхто не обирає ані задля цих [благ], ані задля чогось іншого» [11, с. 25–27].

За Арістотелем, хороше життя – це те, чого прагнуть люди, вважаючи його привабливим, це не життя в «розвагах». Він пише, що «це ж бо навіть безглуздо, щоб метою була розвага і щоб людина все

життя працювала і терпіла біди задля розваг ... тому що розвага нагадує відпочинок, а, не в змозі, трудитися безперервно, люди потребують відпочинку» [11, с. 443]. І так само безглуздо, за Арістотелем, «бути рабами хорошого життя». Хороше життя – це «споглядальна діяльність», яка «є найвищою, оскільки й розум найвище в нас» [11, с. 445]. Арістотель характеризує хороше життя як пошук знання. З його погляду, «εὐδαιμονία»/«eudaimonia» походить з певного роду знання. Мислитель стверджував: знання є «найвищим благом», що потребує «розуму», а розум – це основна здібність людини, від якої залежить найвищий рівень задоволення, отриманого від набутого знання та діяльності щодо пошуку нового знання про світ [11]. При цьому важлива заувага: арістотелеве витлумачення знання як «найвищого блага» й особливо діяльності щодо пошуку знання як «вищої діяльності» не тільки не співпадає з їх сучасним розумінням, але і суперечить останнім. В даному разі йдеться про те, що арістотелеве знання, якого прагне людина, є тільки ціллю (але не засобом), а пошук знання – аскетичною діяльністю (на зразок розмови з другом, учнем/учнями тощо). Такі вузькі арістотелеві погляди на знання та його пошуки зумовлені насамперед головними потребами тодішнього часу: класичним (але не практичним) знанням та класичним способом його набування, тобто наукою [7]. Тому пізні мислителі в різних галузях знання – філософи, політекологи, соціологи – у своїх дослідженнях зосереджуються на тих видах знання та діяльності, які спрямовані на пізнання та пошуки практичного знання і насамперед живого, тобто невіддільного від людини (неформального, некодифікованого).

Проте арістотелеві праці і в даному разі «Нікомахову етику» потрібно витлумачувати/розуміти по-новому. Про що йдеться? В ранніх англо– та російськомовному (хоча значно пізніше – у 2002–му – і в україномовному) виданнях праці «Нікомахова етика» слово «εὐδαιμονία»/«eudaimonia» перекладали як «щастя». На часи Арістотеля це мало сенс. Адже люди, котрі в процесі пізнання збагачували наявні та набували нових знань, отримували задоволення – їм подобалося багато знати про світ, який вони сприймали своїм домом. Таке тлумачення даного терміна зумовлювало розуміння хорошого життя як задоволення людини/людей від знання і вивчення світу, тобто науки. Проте зміст поняття «щасливе життя»/«хороше життя» є поліаспектним. Адже будь–який вид життя, навіть хороший, кожної людини наповнений різноманітними проблемами, що потребують розв'язання, успішність якого уможливлена не тільки і не стільки класичним (в арістотелевому розумінні), скільки практичним знанням [7; 12]. Відповідно, хороше життя має подвійну характеристику: інтелектуальність, або захопленість людей розв'язанням проблем та завдань, і результативна майстерність, або досягнення. Отже, переклади давньогрецького терміна «εὐδαιμονία»/«eudaimonia» як «щастя» і похідних від нього («щасливе життя») у ранніх англо– та російськомовних виданнях праці Арістотеля «Нікомахова етика» зменшує значущість його гуманітарної концепції хорошого життя. Тому виникла потреба в інакшому варіанті перекладу насамперед терміна «εὐδαιμονία»/«eudaimonia». І натепер такий

переклад є: на початку 1970-х років перекладачі-дослідники США (Дж. Купер, Т. Нагель та інші) запропонували для використання інакший варіант давньогрецького слова «εὐδαιμονία»/«eudaimonia» – «процвітання» [12; 13]. Проте це не означає, що з даного часу всі використовують запропонований Дж. Купером новий переклад давньогрецького терміна «εὐδαιμονία»/«eudaimonia» як «процвітання»: більшість перекладачів і дослідників дотепер продовжують використовувати ранній варіант – «щастя». Новий переклад «εὐδαιμονία»/«eudaimonia» як процвітання уможливив і новий переклад похідного від нього – «життя у процвітанні» [12].

Отже, поняття «процвітання» укорінене у давньогрецькому слові «εὐδαιμονία»/«eudaimonia», а «життя у процвітанні» багато в чому співзвучне античному терміну «хороше життя»/«щасливе життя».

У попередніх сторіччях окремі мислителі використовували термін «процвітання», хоча і не пропонували його однозначного витлумачення, визнаючи, що процвітання – «досить нечітке поняття» [7]. З XIX сторіччя процвітання широко використовують філософи, економісти, соціологи. І це закономірно, оскільки в цьому сторіччі одночасно з сучасною економікою країни з'являється процвітання як явище і процес «спочатку в Британії та Америці, а потім в Німеччині та Франції» [7]. Тому вже в даний період закордонні вчені та практики, викладачі вишів широко використовують у своїх дослідженнях поняття «процвітання»: наприклад, ще на початку XIX сторіччя термін «процвітання» застосовував А. Шторх [14]. Хоча нагепер теоретики і практики (особливо українські) доволі рідко використовують термін «процвітання» навіть в таких галузях знання, як філософія, економіка, економічна соціологія. А ті вчені, котрі послуговуються даним терміном, вкладають у нього неоднаковий зміст. Кожен з них акцентує увагу на окремому аспекті процвітання. Одним з варіантів пояснення змістової поліспектровості терміна «процвітання» можуть бути різні візії його статусу: процвітання як явище, як процес, як стан тощо. А це уможлиблює висновок: в дослідницькій літературі натепер склалися три основні підходи до розуміння поняття «процвітання» – процесний, становий і явищний.

Більшість учених розглядають процвітання у статусі процесу. За процесним підходом поняття «процвітання» витлумачують у вузькому та широкому розумінні. За А. Шторхом, у вузькому розумінні процвітання – це спроможність людини прийнятно нагодувати та одягнути себе, забезпечити себе дахом над головою [14]. Американський дослідник Д. Рей у широкому розумінні визначає процвітання як здатність індивіда, групи індивідів і/або народу країни загалом створювати житло, продукти харчування та інші матеріальні блага, що уможлиблюють забезпечене життя людини/людей відповідно до їхніх власних уявлень та бажань [2]. Вчений зауважує: процвітання (саме в цьому розумінні) допомагає створювати таку атмосферу відкритості, ширості і порозуміння, в якій люди проводять здорове емоційне й духовне життя відповідно їхнім перевагам і не переймаються турботами про хліб насущний [2]. За твердженням Д. Рея, процвітання – це неперервний рух доходів, які мають визначатися через купівельну спроможність його одиниці, вираженої в доларах

США. Проте американські та французькі дослідники (Е. Фелпс, А. Сен, Дж. Стігліц, Ж.-П. Фітуссі), наголошують, що зводити чи витлумачувати процвітання як процес через доходи або їх рух недоречно: «доход може привести до процвітання», але сам він не є ані його змістом, ані його формою [7]. Тому доход може поставати тільки одним з основних джерел досягання процвітання людини і/або країнового суспільства загалом [6].

Сучасні дослідники пропонують інакший погляд на процвітання – це стан людини або суспільства країни. Учений США Е. Фелпс наголошує: «процвітання (flourishing) – це найважливіший момент успішності (prosperity), і воно включає в себе захопленість, готовність до ризику, самовираження й особистісне зростання» [7]. Досліджуючи джерела процвітання, він розмежовує процвітання на рівні людини та на рівні країнового суспільства: «людське процвітання впливає з досвіду новизни: нових ситуацій, проблем, здогадок і нових ідей, які можна розвивати і якими можна ділитися», а «масове процвітання» «виникає завдяки широкому залученню людей у процеси інновації – придумування, розробки і поширення нових методів і продуктів, тобто в процеси внутрішньої інновації, що здійснюється на найрізноманітніших рівнях, аж до самого низу» [7, р. 7–8].

Американський дослідник А. Сен так само пропонує визначати соціально-економічне процвітання людини і/або країнового суспільства як своєрідний стан, що характеризується цілою низкою різних ресурсів, оскільки воно уможлиблює створення середовища, що сприяє продуктивній праці [5, р. 5–7]. З його погляду, основними в цій низці постають такі ресурси, як природні, фінансові, матеріально-речові, інституційні, наукові, гуманітарні та культурні. Чотири останніх А. Сен називає соціальними. Головним при цьому є те, що всі ці ресурси в процесі використання мають створювати матеріальний і/або нематеріальний зиск, тобто набувати форми капіталу. Саме тому, з погляду дослідника, соціально-економічне процвітання можна витлумачувати і як «сукупність різного роду капіталу» [5, р. 7]. Запропоноване розуміння сутності процвітання уможлиблює правильне вибирання найперспективніших ресурсів на даному етапі розвитку щодо доцільності інвестування. А звідси ще одне визначення: процвітання – це результат усвідомленого вибору. В процесі таких розмірковувань американський учений А. Сен висновок: значущість запропонованого розуміння процвітання полягає в тому, що воно сприяє, по-перше, визначанню напрямків інвестування, а, по-друге, – об'єктивнішому оцінюванню виробничих перспектив конкретної країни [5, р. 6–8].

Інноваційний та ресурсний підходи до розуміння процвітання взаємопов'язані та взаємообумовлені. Впровадження нового в окремих процесах потребує конкретних ресурсів. Саме вони здатні уможливити успішність сучасної економіки як інструменту процвітання людини та країнового суспільства. Працююча новація як результат успішного інноваційного процесу сприяє створенню нових ресурсів, що збагачують наявні на рівні людини і країнового суспільства.

Процвітання у XXI сторіччі можна окреслити через удержелення: або антропне (Акторне, креативне),

або середовище (феноменне, компілятивне). Перше передбачає ідеєформування та ідеєвтілення Актора–ініціатив щодо зміни простору існування свого та інших. Друге постає у вигляді просторо–спонукання Актора до укомфортнення поля поіснування з іншими через оптимізування елементів та/або їх функційності.

Життя в процвітанні передбачає наявність базового комплексу життєвої необхідності і номінально–складеного комплексу для самокреатування. Власне, для суспільства необхідною є людина, котра усвідомлює свої гносео–епістемологічні межі та завдяки практикуванню розумної ризиковості здатна виходити (періодично або назавжди) за межі можливого загалом. Цей вихід за межі або перебування за межею можливого є результатом інновацій загалом та новативного мислення зокрема. Інновації – це інші методи та/або методики, що спричинені Актором штучно (через насаджування) або природно–послідовно (через впровадження). Перше передбачає «спротив поля» і неприживання насадженого матеріалу як такого, друге через поступове долучання новативних елементів та/або новацій загалом є життєздатнішим, оскільки сегмент/площина, на яку здійснюють таким чином впливання, «реагуватиме» на зміни поступово, що відповідним чином калібруватимуть систему загалом. Мислити може кожен. Це не нове. Проте мислити креативно здатні одиниці. Креативне мислення передбачає чи не найскладніше вміння, яке спроможна практикувати людина – вміння бачити в складному просте і, відповідно, розгортати просте до багаторівневого складного–складеного. Таке розгортання спричинене культуровкорінням людини [10].

Культура є джерелом елементів, необхідних для становлення людини як самокреатованого проекту. Це уможливує розуміння самої царини культури як «ресурсу–засобу», оскільки людина керується конкретними елементами з царини культури для їх застосовності задля життя в процвітанні. Процвітання, відповідно, розумітимемо і як «ресурс–результат», якого ми досягаємо після застосовності окремих елементів культури; і як «ресурс–наслідок», який є своєрідним підсумком наших варіативних спроб «життя в процвітанні», що передбачає суб'єкт–розвивальне поіснування в полі необхідних і доступних–для–застосування елементів [10].

Ядром культури є людина, котра приймає ситуативні рішення та підбирає перелік елементів з культурополя, що обумовлюватимуть подальші інтеракції, дії та впливання у соціо–економічному сегменті реальності. Серед головних елементів, на які «спирається» Актор, виокремимо такі їх системи: аксіологічна (цінності та параметри оцінювання), нормова, гносеологічна, епістемна, творчо–креативна та інші [10].

Висновки: 1) процвітання укорінене в Античності; 2) воно постає захопленням, готовністю до ризику щодо здійснювання інноваційного розвитку; 3) основою процвітання постає людина як Актор з особливим внутрішнім світом та способом мислення, у формуванні якого беруть участь розум, інтелект, дух свободи, самоповага, знання та культура загалом; 4) основним джерелом процвітання є готовність людини бути інновативною; 5) зміст процвітання конкретизують такі виміри, як: філософський, культурний, економічний.

Перспективи подальших досліджень передбачають розширення розуміння змісту процвітання людини і народу країни; деталізацію його вимірів – культурного, економічного та філософського, особливостей його ядра, механізми досягання процвітання.

Список використаних джерел

1. Bethell T. *The Noblest Triumph: Property and Prosperity Through the Ages*. – New York: St. Martin's Griffin, 1998. – 378 p.
2. Ray D. *Development Economics*. – Princeton: Princeton University Press, 1998. – 848 p.
3. Seligman M. *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-Being*. – New York: Free Press, 2011. – 368 p.
4. Sen A. *The Idea of Justice*. – Cambridge MA: Belknap Press of Harvard University Press, 2009. – 467 p.
5. Sen A. *The Concept of Wealth // The Wealth of Nations in the Twentieth Century: The Policies and Institutional Determinants of Economic Development / edited by Ramon H. Myers*. – Stanford: Hoover Institution Press, 1996. – 314 p.
6. Stiglitz J., Sen A. and Fitoussi J.–P. *Mismeasuring Our Lives: Why GDP Doesn't Add Up? The report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*. – New York: The New Press, 2009. – 176 p.
7. Phelps E. *Mass Flourishing: Now Grassroots Innovation Created Jobs, Challenge, and Change*. – Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2013. – 378 p.
8. Harrison L. *Who Prospers? How Cultural Values Shape Economic and Political Success*. – New York: Basic Books, 1993. – 288 p.
9. Герасимчук В. Г. Факторний аналіз конкурентоспроможності соціально–економічних систем: Україна, ЄС, світ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ev.fmm.kpi.ua/article/view/44333/40512
10. Кондрашова–Діденко В. І., Діденко Л. В. Основи конкурентоспроможності країнової економіки: Актор // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. пр. – К., 2012. – Вип.27. – Т.1. – С.217–224.
11. Аристотель. Нікомахова етика / Пер. з давньогр. В. Ставнюк. – К.: Аквілон–Плюс, 2002. – 480 с.
12. Cooper J. *Reason and the Human Good in Aristotle*. – Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1975. – 202 p.
13. Nagel T. *Aristotle on Eudaimonia // Phronesis*. – 1972. – Vol.17. – No.3. – P.252–259.
14. Шторх А. К. *Курс политической экономии, или Изложение начал, обуславливающих народное благоденствие*. – М.: ИД Экономическая газета, 2008. – 1120 с.

References

1. Bethell T. *The Noblest Triumph: Property and Prosperity Through the Ages*. – New York: St. Martin's Griffin, 1998. – 378 p.
2. Ray D. *Development Economics*. – Princeton: Princeton University Press, 1998. – 848 p.
3. Seligman M. *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-Being*. – New York: Free Press, 2011. – 368 p.
4. Sen A. *The Idea of Justice*. – Cambridge MA: Belknap Press of Harvard University Press, 2009. – 467 p.
5. Sen A. *The Concept of Wealth // The Wealth of Nations in the Twentieth Century: The Policies and Institutional Determinants of Economic Development / edited by Ramon H. Myers*. – Stanford: Hoover Institution Press, 1996. – 314 p.
6. Stiglitz J., Sen A. and Fitoussi J.–P. *Mismeasuring Our Lives: Why GDP Doesn't Add Up? The report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*. – New York: The New Press, 2009. – 176 p.
7. Phelps E. *Mass Flourishing: Now Grassroots Innovation Created Jobs, Challenge, and Change*. – Princeton, N.J.: Princeton University Press, 2013. – 378 p.
8. Harrison L. *Who Prospers? How Cultural Values Shape Economic and Political Success*. – New York: Basic Books, 1993. – 288 p.
9. Gerasymchuk V. G. *Faktornyj analiz konkurentospromozhnosti sotsial'no–ekonomichnykh system: Ukrainina, JeS, svit [Elektronnyj resurs]*. – Rezhym dostupu: ev.fmm.kpi.ua/article/view/44333/40512
10. Kondrashova–Didenko V. I., Didenko L. V. *Osnovy konkurentospromozhnosti krajinoivoji ekonomiky: Aktor / Teoretychni ta prykladni pytannja ekonomiky: Zb. nauk. pr. – K., 2012. – Vyp.27. – T.1. – S.217–224.*

11. Aristotel'. Nikomakhova etyka / Per. z davnjogr. V. Stavnjuk. – K.: Akvilon–Pljus, 2002. – 480 s.

12. Cooper J. Reason and the Human Good in Aristotle. – Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1975. – 202 p.

13. Nagel T. Aristotle on Eudaimonia // Phronesis. – 1972. – Vol.17. – No.3. – P.252–259.

14. Shtorkh A. K. Kurs politicheskoy ekonomii, ili Izlozhenije nachal, obuslovlivajushchikh narodnoje blagodenstvije. – M.: ID Ekonomicheskaja gazeta, 2008. – 1120 s.

Didenko L. V., Ph. D. in Philosophical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Philosophy of Humanities Department, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), DidenkoLarysa@gmail.com

Kondrashova–Didenko V. I., Ph. D. in Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Economic Theory, Macro– and Microeconomics Department, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), kondrashova.didenko@gmail.com

The socio-humanities interpretations of flourishing: origin VS contemporaneity

We have taken a flourishing as the main phenomenon of our inquiry. The flourishing is a readiness of human being to innovations inside himself/herself, contemporary economy and countrial society. And this is the main purpose of the inquiry. We needed to specify origin and content of the flourishing; to reveal main sources and dimensions of human life in the flourishing. We followed the procedures of analysis, synthesis, historical, logical, hermeneutical, phenomenological, etc.

The roots of the flourishing stretched back into Greek Antiquity and ideas of Aristotle. He used term «ευδαιμονία» («eudaimonia») which can have a classic meaning («happiness», «welfare») and interpretations due to translations («good», «well», «flourishing», etc).

Conclusions: 1) the flourishing rooted into Greek Antiquity; 2) it is an enthusiasm for and readiness to risk doing innovations; 3) the cornerstone of the flourishing is a human being with his/her own way of thinking; 4) main source of the phenomenon is a facility of human being for innovativeness; 5) the content of the flourishing is specified as philosophical, cultural and economic dimensions.

Keywords: happiness, good life, flourishing, life in a flourishing, innovation, culture, intellect, freedom/liberty, morality, self-respect.

* * *

УДК 130.2:[159.942:316.422]

Кириленко К. М.,
доктор педагогічних наук, доцент, завідувач
кафедрою філософії, Київський національний
університет культури і мистецтв
(Україна, Київ), katerinasophia@ukr.net

ЕМПАТІЯ ЯК ПРОТИВАГА ЕСКАПІЗМУ В УМОВАХ ДОМІНУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ДИФУЗІЇ ІННОВАЦІЙ У ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Постіндустріальне суспільство, становлення структур якого активно відбувається нині, формує запит на інноваційне мислення, на інновації у всіх сферах життя та комунікаційні технології, які є засобом їх активного впровадження. Домінуючою в сучасному світі є системна модель творення та впровадження інновацій. Дана модель передбачає, що інновації і продукуються, і поширюються у наслідок встановлення різних нелінійних взаємодій. При цьому як винахід інновацій, так і їх поширення містить у собі небезпеку втечі від реальності у віртуальний світ. В цих умовах особливу небезпеку складає ескапізм як втеча людини від реальності в цей світ. Перешкодою ескапізму є емпатія як характеристика різних комунікативних зв'язків, що формуються в процесі створення та впровадження інновацій. Емпатія повинна стати основою стосунків між інноватором та потенційними споживачам його ідей, між інноватором і світом. Встановлення емпатичних стосунків є основою екологічного мислення, яке має великий попит в реаліях сучасного світу.

Ключові слова: емпатія, ескапізм, інновативність, комунікативні технології, постіндустріальне суспільство.

Постіндустріальне суспільство, активне становлення структур якого відбувається нині, актуалізує перед людиною пошук адекватної відповіді на ті проблеми, поява яких супроводжує цей процес; вимагає оволодіння навичками життя в інформаційному світі, темпи розвитку якого експоненційно зростають.

Для поширення та впровадження нових ідей, товарів та технологій в усіх сферах життя нині активно застосовуються комунікаційні технології. Інноваційний вектор розвитку сучасного суспільства робить їх використання ще більше нагальним, оскільки саме від їх успішного застосування залежить дифузія тієї чи іншої інновації. Домінування комунікативних технологій, з одного боку, відкриває нові комунікаційні можливості для окремих індивідів, а, з іншого, містить великі небезпеки. Вияв цих небезпек і пошук протидії є запорукою відсутності деформацій у розвитку як суспільства, так і окремих його індивідів.

Стаття присвячена аналізу ескапізму як глобального явища сучасності, що проявляється у втечі людини від реальності в ілюзорний світ, зокрема, у світ віртуальної реальності. *Метою статті є* вивчення емпатії як такої моделі міжособистісних стосунків та комунікативних технологій, що може бути потужним запобіжником ескапізму в умовах інноваційного розвитку структур постіндустріального суспільства. З'ясування окресленого кола питань є важливим в контексті формування сучасного суспільства та особистості, що здатна змінювати його на краще.

Аналіз літератури з вивчення окреслених предметом нашого розгляду питань засвідчує, що проблеми емпатії вивчаються переважно психологами (Н. О. Баранова, Л. П. Виговська, Р. Даймонд, Л. П. Журавльова, Л. В. Козярович, В. С. Хомік та ін.), філософами (Д. Латинська, А. Маслоу, Дж. Мід, Г. Олпорт, К. Роджерс та ін.), педагогами (Б. Ананьєв, К. Бютнер, І. Зазон, Н. Кузьміна, Н. Левітов, В. Сластьонін і ін.); вивченню проблем ескапізму присвячені культурфілософські студії таких дослідників, як: К. Гамельтон, А. Еванс, Д. Келльнер, Е. Мейл, М. Нельсон, П. Холлендер, Е. Туан і ін., – праці психологів (А. Антонова, Л. Виготский, І. Кон, Ж. Лакан, Д. Леонт'єв, В. Франкл, Е. Еріксон, К. Юнг і ін.), соціологів (Х. Беккер, П. Бергер, З. Бауман, Е. Гідденс і ін.), дотично аналізується питання у працях, автори яких вивчають проблеми сучасного суспільства (Р. Барт, Р. Батай, Ж. Бодріяр, Ф. Гваттарі та ін.). Значний, але далеко не вичерпний перелік авторів засвідчує нагальність обраної теми і актуальність розгляду нових аспектів її вивчення та розв'язання. *Завданнями, які автор поставив перед собою у даному дослідженні, є* обґрунтування, чому саме емпатія є запобіжником ескапізму в сучасному суспільстві, запорукою успішного засвоєння ним інновацій, впровадження комунікативних технологій та продукування нових ідей.

Постіндустріальне суспільство, що, згідно хвильової теорії Елвіна Тоффлера, приходить на зміну індустріальному суспільству та визначає історичне обличчя сучасності, своєю визначальною структуроформуючою основою має знання, які стають основним засобом виробництва, та інформацію, у сфері обігу якої поступово стають задіяними від 55 до 75 відсотків працездатного населення. Основним соціальним конфліктом у ньому є конфлікт між знаннями та некомпетентністю. Все активніше формується інформаційна сфера як: простір діяльності суб'єктів, пов'язаний зі створенням, перетворенням і споживанням інформації; сукупність суб'єктів інформаційної взаємодії; сукупність самої інформації та інфраструктури її поширення,